

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. R., W. R.
przy uczestnictwie M. R., C. A. i I. J.
o zasiedzenie własności nieruchomości,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 lutego 2019 r.,
zażalenia wnioskodawców
na postanowienie Sądu Okręgowego w P.
z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

1) oddała zażalenie;

2) zasądza od wnioskodawców na rzecz I. J. i C. A. kwotę 1350 zł (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w P. odrzucił apelację wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 20 grudnia 2017 r. Podał, że postanowienie Sądu Rejonowego w P. z dnia 23 lutego 2018 r. o oddaleniu wniosku wnioskodawców o zwolnienie od opłaty sądowej od apelacji od postanowienia tego Sądu z dnia 20 grudnia 2017 r. oddalającego ich żądanie stwierdzenia nabycia w drodze zasiedzenia własności opisanej nieruchomości,

zostało doręczone ich pełnomocnikowi w dniu 2 marca 2018 r. Zgodnie z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., pełnomocnik wnioskodawców powinien wnieść opłatę, bez wezwania ze strony sądu, w tygodniowym terminie, skoro postanowienie to nie zostało zaskarżone. Do wniesienia opłaty doszło w dniu 23 marca 2018 r., w wykonaniu wezwania Sądu Rejonowego z dnia 19 marca 2018 r. Sąd Okręgowy uznał za bezskuteczne, błędne wezwanie przez Sąd Rejonowy pełnomocnika wnioskodawców do wniesienia opłaty. Apelacja jako nieopłacona w wymaganym terminie podlegała odrzuceniu.

Wnioskodawcy w zażaleniu zarzucili naruszenie art. 370 w związku z art. 373 k.p.c. i art. 112 ust. 3 u.k.s.c. przez odrzucenie apelacji, pomimo opłacenia jej w terminie wskazanym w wezwaniu Sądu pierwszej instancji. Błędna wykładnia art. 112 ust. 3 u.k.s.c., art. 130 § 1 w związku z art. 112 ust. 2 u.k.s.c. oraz art. 7, 45 ust. 1 w związku z art. 78 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej spowodowała odrzucenie środka odwoławczego, chociaż jego braki zostały usunięte, stosownie do wezwania Sądu. Podważa to zasadę zaufania obywatela do organów państwa oraz pozbawia uczestników prawa do zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Błędne było uznanie, że uchybili oni terminowi do uiszczenia opłaty, wypełniając wezwanie Sądu. Wnioskodawcy domagali się uchylecia zaskarżonego postanowienia.

Uczestnicy wnieśli o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., wynika, że jeżeli pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego nie stosuje się art. 112 ust. 2 u.k.s.c., przewidującego obowiązek wezwania strony do uiszczenia opłaty od pisma po uprawomocnieniu się postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od takiej opłaty. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przez pełnomocnika przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia albo jego ogłoszenia na posiedzeniu jawnym, chyba że

o zwolnieniu orzekał sąd pierwszej instancji i strona wniosła zażalenie, to wówczas termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia oddalającego zażalenie. Oznacza to, że zawodowy pełnomocnik ustanowiony przez stronę ma obowiązek wniesienia opłaty od pisma bez wzywania przez sąd po odmowie zwolnienia od kosztów sądowych, co wynika także z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2017 r., III CZP 82/16, OSNC 2017, nr 7-8, poz. 75, postanowienie z dnia 28 stycznia 2016 r., I CZ 108/15, z dnia 23 marca 2017 r., I CZ 33/17, niepublikowane). Tym samym, to szczególne uregulowanie wyłączyło stosowanie w przedstawionym zakresie art. 130 k.p.c. Jednoznaczne określenie obowiązku pełnomocnika strony (uczestnika), wyłączające działanie naprawcze sądu, wskazuje na nieskuteczność czynności sądu zmierzających do usunięcia tego braku przez pełnomocnika. Konsekwencją tego założenia jest niedopuszczalność przedłużania ustawowo określonego terminu do skutecznego wniesienia pisma. W tej sytuacji wniesienie opłaty po wezwaniu pełnomocnika przez sąd, a po upływie tygodniowego terminu od doręczenia postanowienia o odmowie zwolnienia od opłaty sądowej, było przyczyną uznania pisma za nieopłacone. Zarzut naruszenia kwestionowanym postanowieniem art. 370 w związku z art. 373 k.p.c. i art. 112 ust. 3 u.k.s.c. był bezzasadny.

Art. 7 Konstytucji wprowadza jako podstawową zasadę działanie organów władzy publicznej na podstawie prawa i w granicach prawa. Zasada równości wszystkich wobec prawa i równego ich traktowania przez władze publiczne została objęta art. 32 ust. 1 Konstytucji. W art. 45 ust. 1 Konstytucji zostało przewidziane prawo każdego do sądu i sprawiedliwego rozpatrzenia jego sprawy w jawnym postępowaniu, bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Zgodnie z art. 78 Konstytucji, każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji, a wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarzania określa ustawa. Wynikające z tych podanych przez wnioskodawców regulacji ustawy zasadniczej prawa każdego obywatela nie zostały naruszone ani ograniczone zaskarżonym postanowieniem. Nie było podstaw do takiej wykładni i korzystania z tych praw, które zwalniałoby uczestnika postępowania sądowego od obowiązku spełnienia wymagań procesowych

przewidzianych dla wnoszenia apelacji, do których należy także obowiązek opłacenia tego środka odwoławczego. Bezskuteczne wezwanie przez Sąd Rejonowy pełnomocnika wnioskodawców do uiszczenia opłaty sądowej nie doprowadziło do uszczuplenia jego prawa do zainicjowania postępowania apelacyjnego. Nie uniemożliwiło także wykonania przez ustanowionego pełnomocnika obowiązku wskazanego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., skoro termin do wniesienia opłaty w tym trybie upłynął przed wezwaniem ze strony Sądu. Błędne zastosowanie przez Sąd Rejonowy art. 112 ust. 3 u.k.s.c. nie może być utożsamiane z naruszeniem zasady legalizmu. Zaufanie obywatela do organów państwa musi uwzględniać obowiązujące przepisy postępowania sądowego i ustaw regulujących obowiązki obywatela względem tych organów. Po raz kolejny podkreślenia wymaga, że wezwanie pełnomocnika wnioskodawców przez sąd do wniesienia opłaty sądowej nie było przyczyną odrzucenia apelacji. Niewypełnienie wymagania wniesienia opłaty sądowej w ustawowym trybie i terminie nie może być tłumaczone utratą zaufania do organu państwa. Nie doszło także do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji przez wydanie postanowienia o odrzuceniu apelacji na posiedzeniu niejawnym. Zasada jawnego rozpatrzenia sprawy dotyczy merytorycznego rozstrzygnięcia i jawnego ogłoszenia orzeczenia. Natomiast wydawanie postanowień incydentalnych nie wymaga wyznaczenia rozprawy, jeżeli ustawa tak stanowi, co ma miejsce w odniesieniu do art. 370 k.p.c.

Dokonanie przez wnioskodawcę zakupu znaków opłaty sądowej w dniu 5 marca 2018 r. nie było równoznaczne z wniesieniem wymaganej w sprawie opłaty. Tryb wnoszenia opłat sądowych w formie znaków opłaty sądowej został uregulowany § 2 pkt 3, § 8, 9, 10 i 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 r., poz. 408). Poza kupnem tych znaków należało, stosownie do § 8 tego rozp. załączyć je do pisma podlegającego opłacie albo przedstawić pracownikowi przyjmującemu pismo, które powinno zawierać oznaczenie sygnatury akt sprawy, a pracownik przyjmujący pismo ma obowiązek skasowania tych znaków w systemie teleinformatycznym poprzez nadanie mu statusu „wykorzystany” (§ 9 ust. 1 rozp.). Przy dochowaniu tego trybu możliwe byłoby uznanie za skuteczne wniesienia opłaty sądowej. Nie było podstaw do

przyjęcia, że wnioskodawcy dopełnili tych wymagań, a tym samym, że wnieśli opłatę.

Z tych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw zostało oddalone na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego wynika z zasady przewidzianej w art. 520 § 3 w związku z art. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

aj